

СХВАЛЕНО

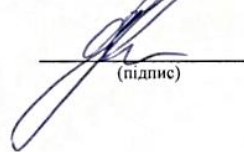
Вченою радою КНЗ КОР
«Київський обласний інститут
післядипломної освіти
педагогічних кадрів»
(протокол від 26.05.2025 р. № 4)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор КНЗ КОР «Київський
обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних кадрів»

Віра РОГОВА
Наказ від «11» липня 2025 р. № 218

ПОГОДЖЕНО
Проректор

Олена ЧАСНІКОВА

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
«ОСВІТНІ ТА ВИХОВНІ ВТРАТИ НА РІВНІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ВИМІРЮВАННЯ ТА МЕХАНІЗМИ ПОДОЛАННЯ»
для директорів, вихователів-методистів закладів дошкільної освіти**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Освітня програма розроблена на основі Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо впровадження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти), затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 31.03.2021 № 397, «Типової програми підвищення кваліфікації керівників закладів дошкільної освіти щодо надання підтримки в освітньому процесі дітям з особливими освітніми потребами» (наказ Міністерства освіти і науки України від 23.04.2021 № 457), та відповідно до професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти», затвердженого наказом Міністерства економіки України, від 19.10.2021 № 755-21 «Про затвердження професійного стандарту вихователь закладу дошкільної освіти» та професійного стандарту «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти», затвердженого наказом Міністерства економіки України, від 28.09.2021 № 620-21 «Про затвердження професійного стандарту «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти»».

Освітня програма також враховує основні положення Законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», постанови Кабінету Міністрів України в редакції від 27.01.2021 №86 «Положення про заклад дошкільної освіти», постанови Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 №800 «Деякі питання щодо підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників», постанови Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 року № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності», Державного стандарту дошкільної «Базовий компонент дошкільної освіти», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2021 за №33, Положення про психологічну службу у системі освіти України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 22 травня 2018 року № 509 та в контексті вимог законодавства, зокрема, інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність вихователя закладу дошкільної освіти та з урахуванням європейського вектору розвитку освіти України, стратегії реформування галузі освіти в Україні, новітніх зарубіжних і вітчизняних наукових розробок, кращих практик у галузі освіти та професійного розвитку педагогів, відповідно до сучасних викликів суспільства й освіти.

Мета освітньої програми: створення умов для професійного розвитку директора, вихователя-методиста відповідно до державної політики в галузі дошкільної освіти, удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей директора, вихователя-методиста закладів дошкільної освіти (далі - ЗДО) необхідних для організації розвитку, виховання та навчання дітей дошкільного віку відповідно до Концепції розвитку дітей раннього та дошкільного віку, затвердженої Президією Національної академії педагогічних наук України (протокол № 1-2/8-119 від 18.06.2020 р.), та на основі Державного стандарту дошкільної освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2020 за №33.

Основні завдання програми:

- забезпечити розвиток загальних і професійних компетентностей директорів, вихователів-методистів закладів дошкільної освіти;
- поглибити й розширити знання директорів, вихователів-методистів закладів дошкільної освіти з теорії і практики організації освітнього процесу, що забезпечує вимірювання та подолання освітніх і виховних втрат;
- активізувати розвиток значущих професійних якостей директорів, вихователів-методистів закладів дошкільної освіти;
- удосконалити вміння директорів, вихователів-методистів закладів дошкільної освіти відповідно до основних напрямів державної політики, її європейського вектора розвитку;
- поглибити й розширити теоретичні знання з фахових і психолого-педагогічних дисциплін;
- ознайомлення педагогічних працівників із стратегіями та тенденціями, що склали основу для розроблення змісту оновленого Стандарту;
- формування розуміння слухачами сутності понять «Державний стандарт дошкільної освіти», «цінності дошкільної освіти», «компетентність», «освітнє середовище» «результати навчання», «якість дошкільної освіти», «освітні та виховні втрати», «вимірювання та подолання освітніх та виховних втрат»;
- удосконалення здатності та готовності цільової аудиторії планувати освітній процес з урахуванням положень оновленого Стандарту для вибудовування індивідуальної освітньої траєкторії дитини дошкільного віку;
- формування здатності педагогічних працівників організовувати різні види діяльності дітей у закладі дошкільної освіти на засадах діяльнісного, компетентнісного, особистісно-орієнтованого, інтегрованого, соціокультурного підходів та базових принципах (демократичність; рівний доступ до якісної дошкільної освіти кожній дитини, освіти без дискримінації за будь-якими ознаками; забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору; міжвідомча взаємодія; державно-громадське та державно-приватне партнерство в організації та управлінні дошкільною освітою; соціально-педагогічне партнерство громади та всіх учасників освітнього процесу).
- вдосконалення готовності педагогів до організації партнерства з батьками вихованців задля підвищення культури відповідального батьківства та подолання освітніх та виховних втрат.

Запропонована програма спрямована на надання якісних освітніх послуг, вимірювання та подолання освітніх і виховних втрат у закладах дошкільної освіти.

Загальні очікувані результати охоплюють:

Знання й розуміння:

- сучасних тенденцій розвитку освіти загалом;
- нормативно-правових основ, законодавчих актів у сфері дошкільної освіти;
- сутності Концепції розвитку дітей раннього та дошкільного віку;
- сутності основних ідей, принципів побудови Державного стандарту дошкільної освіти;

- структури та змісту чинних освітніх програм;
- планування освітньої діяльності в закладі дошкільної освіти;
- сутності вимірювання та механізмів подолання освітніх і виховних втрат;

- академічної свободи вихователя в організації освітнього процесу.

Уміння:

- організовувати освітній процес відповідно до вимог чинного законодавства;
- визначати предметний зміст і послідовність його опрацювання з урахуванням вимог державного стандарту дошкільної освіти, чинних освітніх програм, рекомендованих Міністерством освіти і науки України, іншими суб'єктами освітньої діяльності, що затверджені у відповідному порядку, попередніх результатів вимірювання освітніх і виховних втрат, механізмів їх подолання;
- формувати у дітей дошкільного віку компетентності та вміння, спільні для всіх компетентностей;
- ефективно взаємодіяти й працювати в команді.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- гуманістична спрямованість освітнього процесу;
- дитиноцентризм, цінність особистості;
- генерування нових ідей (креативність);
- прийняття обґрунтованих рішень;
- готовність до реалізації сучасних цілей освіти;
- міжособистісна взаємодія;
- рефлексія та саморозвиток
- професійна мобільність та гнучкість;
- усвідомлення необхідності постійного професійного розвитку;
- відданість ідеї щодо значущої участі в освітньому процесі усіх дітей;
- просування національно-патріотичних та демократичних цінностей (патріотизм, відповідальність за долю держави, повага до багатоманітності, право вибору, формування спільноти, полікультурність).

Укладачі програми	Тетяна Михайлівна Корж, методист відділу раннього розвитку, дошкільної та початкової освіти, старший викладач кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти Комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів», Надія Іванівна Нечипорук, методист відділу раннього розвитку, дошкільної та початкової освіти, старший викладач кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти Комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»		
Найменування програми	Освітня програма підвищення кваліфікації «Освітні та виховні втрати на рівні дошкільної освіти: вимірювання та механізми подолання» для директорів, вихователів-методистів закладів дошкільної освіти		
Мета програми	Створення умов для професійного розвитку директора, вихователя-методиста відповідно до державної політики в галузі дошкільної освіти, удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей директорів, вихователів-методистів закладів дошкільної освіти (далі - ЗДО) необхідних для організації навчання, виховання та розвитку дітей дошкільного віку		
Цільова аудиторія за спеціальністю або за посадою педагогічного працівника	Директори, вихователі-методисти закладів дошкільної освіти		
Зміст програми	№ з/п	Тема заняття	год.
Модуль І.			
	1.	Вступ до теми «Освітні та виховні втрати на рівні дошкільної освіти: вимірювання та механізми подолання»	2
	2.	Психологічні аспекти створення сприятливого безпечного середовища в закладі освіти	2
Модуль ІІ.			
	1.	Закон «Про дошкільну освіту»: ключові зміни та нововведення	2
	2.	Базовий компонент дошкільної освіти: концептуальні засади, структура, зміст, завдання, умови реалізації	2
	3.	Оцінювання якості освітнього процесу в закладах дошкільної освіти за методикою ECERS-3	4
	4.	Особливості організації та планування освітнього процесу в закладі дошкільної освіти	4
	5.	Партнерська взаємодія педагогів з батьками як умова забезпечення якості освітнього процесу закладу дошкільної освіти	2
	6.	Особливості роботи з дітьми дошкільного віку у воєнний час	4

	7.	Виклики війни: індивідуальна підтримка дітей з особливими освітніми потребами	2
	Модуль III.		
	10.	Тематична дискусія «Вимірювання та механізми подолання освітніх та виховних втрат»	2
Обсяг програми	1 кредит ЄКТС / 30 год (26 годин – аудиторні, 4 години – керована самостійна робота)		
Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться	Загальні компетентності: ЗК.01, ЗК.02, ЗК.03, ЗК.04, ЗК.05, ЗК.06 Професійні компетентності: А1 Прогностична (А1.1, А1.2, А1.3); А2 Організаційна (А2.1, А2.2, А2.3, А2.4); А3 Оцінювально-аналітична (А3.1, А3.2); А4 Предметно-методична (А4.1) Б1 Здоров'язбережувальна (Б1.1, Б1.2); Б2 Проєктувальна (Б2.1); В1 Психо-емоційна (В1.1, В1.2); В2 Педагогічне партнерство (В2.1, В2.2, В2.3); В3 Морально-етична (В3.1); Г1 Здатність до навчання впродовж життя (Г1.1, Г1.2); Г2 Інформаційно-комунікаційна (Г2.1, Г2.2, Г2.3)		
Форма підвищення кваліфікації	Очна		
Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації	Свідоцтво про підвищення кваліфікації		
Забезпечення розміщення освітньої програми на сайті	сайт: https://www.kristti.com.ua/		

Модуль I.

1.1. Вступ до теми «Освітні та виховні втрати на рівні дошкільної освіти: вимірювання та механізми подолання».

Поняття «освітні втрати». Освітні втрати (втрати в знаннях, уміннях та навичках, які здобувачі освіти не отримують у відповідності зі стандартами освіти та очікуваними результатами навчання). Виховні втрати (втрати в соціальному та емоційному розвитку здобувачів освіти, які можуть виникати через віддалене навчання, обмежені можливості для спілкування та взаємодії з однолітками та вихователями). Зниження темпу розвитку особистості (втрати в розвитку особистості здобувача освіти, включаючи психологічний розвиток та формування важливих навичок та цінностей). Чинники, які спричиняють виникнення освітніх втрат. Шляхи подолання освітніх та виховних втрат у закладах дошкільної освіти в умовах воєнного стану.

1.2. Психологічні аспекти створення сприятливого безпечного середовища в закладі освіти.

Концептуальні засади безпечного середовища, чинники забезпечення психологічно комфортного клімату в колективі. Фактори, що впливають на мікроклімат, стиль взаємодії педагога з учнями, оптимізація безпечного клімату в закладі.

Модуль II.

2.1. Закон «Про дошкільну освіту»: ключові зміни та нововведення.

Законодавство в галузі освіти. Цілісне бачення реформи дошкільної освіти. Оновлення змісту освіти. Мета й ключові компоненти Концепції розвитку дітей раннього та дошкільного віку. Структура Державного стандарту дошкільної освіти. Ціннісні орієнтири дошкільної освіти. Типові програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо впровадження оновленого Базового компонента дошкільної освіти. Впливи реформування на освітній процес. Організація освітнього процесу в умовах дистанційного навчання. Обмін кращими практиками щодо реалізації Концепції розвитку дітей раннього та дошкільного віку в умовах сьогодення.

2.2. Базовий компонент дошкільної освіти: концептуальні засади, структура, зміст, завдання, умови реалізації.

Нові вектори Базового компонента дошкільної освіти (Державного освітнього стандарту, його відповідність викликам сучасної дошкільної освіти та запитам практиків. Суть концептуальних засад Базового компонента дошкільної освіти; особливості структурування Державного стандарту дошкільної освіти. Аналіз цінностей дитинства як основи базових принципів та умов реалізації стандарту дошкільної освіти. Організація освітнього процесу з позицій компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого, інтегрованого підходів.

2.3. Оцінювання якості освітнього процесу в закладах дошкільної освіти за методикою ECERS-3

ECERS-3: Шкала оцінювання якості освітнього процесу в закладах дошкільної освіти. Результати дослідження – підстава для формування освітньої політики, спрямованої на підвищення якості дошкільної освіти, зокрема: вимірювання освітніх та виховних втрат; оновлення змісту дошкільної освіти для їх подолання; оновлення методичних рекомендацій щодо організації освітнього процесу; підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

2.4. Особливості організації та планування освітнього процесу в закладі дошкільної в закладі дошкільної освіти.

Побудова освітнього процесу з дітьми дошкільного віку на основі формування досвіду дитини в спілкуванні з дорослими та однолітками в усіх видах діяльності, які реалізуються в дошкільному віці (предметно-практичній, ігровій, образотворчій, пізнавальній та інших) в універсальному розвивальному (ігровому) середовищі на засадах діяльнісного, компетентнісного, особистісно орієнтованого, інтегрованого, соціокультурного принципів організації освітнього процесу. Варіативні моделі організації освітнього процесу із застосуванням сучасних технологій, освітніх програм, послуг, предметно-ігрового обладнання. Оптимальне поєднання регламентованих та самостійних видів діяльності. Заняття як основна форма навчально-пізнавальної діяльності. Види занять за способом організації та поєднанням методів і прийомів. Сучасні вимоги до організації та проведення занять.

2.5. Партнерська взаємодія педагогів з батьками як умова забезпечення якості освітнього процесу закладу дошкільної освіти.

Аналіз вимог професійних стандартів «Вихователь закладу дошкільної освіти», «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти» щодо партнерської взаємодії учасників освітнього процесу. Завдання закладу дошкільної освіти при взаємодії з батьками. Напрями реалізації взаємодії закладу дошкільної освіти з родинами. Форми партнерської взаємодії закладу дошкільної освіти з батьками вихованців, які забезпечують подолання освітніх та виховних втрат.

2.6. Особливості роботи з дітьми дошкільного віку у воєнний час.

Психологічні й освітні потреби дітей дошкільного віку в умовах війни, практичні інструменти для забезпечення емоційного комфорту та стабільності, а також навички адаптації до стресових умов. Вплив війни на психологічний стан дітей дошкільного віку. Типові

емоційні реакції та поведінкові зміни у дітей у стресових умовах. Практичні методи підтримки дітей: роль гри, казкотерапії, арт-терапії. Стратегії комунікації з дітьми та батьками під час війни. Інтерактивні вправи для стабілізації емоційного стану дошкільнят.

2.7. Виклики війни: індивідуальна підтримка дітей з особливими освітніми потребами.

Проблеми та особливості організації індивідуальної підтримки дітей з особливими освітніми потребами в умовах війни. Кризові ситуації, пов'язані з воєнними діями, особливо загострюють труднощі у навчанні та соціальній адаптації дітей з ООП, які потребують стабільності, спеціальної уваги та психологічної підтримки. Розробка індивідуальних планів підтримки, методи роботи в кризових умовах та практики, які допомагають зменшити негативний вплив стресу на психоемоційний стан дитини. Методики адаптації програм, роль асистентів вихователя, важливість залучення психологів, основні підходи до співпраці з батьками для створення безпечного середовища як у ЗДО, так і вдома. Приклади ефективної практики індивідуальної підтримки, які допомагають дитині подолати виклики воєнного часу.

1. Вимірювання освітніх та виховних втрат за методикою ЕКЕРС-3.
2. Чинники, які спричиняють виникнення освітніх втрат.
3. Шляхи подолання освітніх та виховних втрат у закладах дошкільної освіти в умовах воєнного стану.
4. Особливості організації індивідуальної підтримки дітей з особливими освітніми потребами в умовах війни.
5. Стратегії комунікації з дітьми та батьками під час війни.
6. Інтегрований підхід в організації освітнього процесу в ЗДО.
7. Сучасні методи та підходи до професійного розвитку вихователя.
8. Прийоми управління стресом та відновлення емоційної рівноваги в надзвичайних ситуаціях.
9. Форми партнерської взаємодії ЗДО з батьками дітей.
10. Особливості планування освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.

1. Базовий компонент дошкільної освіти України / Байєр О.М. та ін. 2021. 37 с. URL: <https://bit.ly/3CannQl>
2. Державний стандарт початкової освіти: Постанова КМУ від 21.02.2018 № 87. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text>
3. Інклюзивна освіта: навчальний посібник / Порошенко М. та ін. Київ: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 300 с.
4. Косенчук О.Г., Новик І.М. ECERS-3: оцінюємо якість освітнього процесу по-новому. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2020. №12, С.4-9. URL: <https://bit.ly/3Z8CtzV>
5. Положення про заклад дошкільної освіти: Постанова КМУ від 27.01.2021 №86. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/86-2021-%D0%BF#Text>
6. Про дошкільну освіту: Закон України від 06.06.2004 № 3788–ІХ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20>
7. Про дошкільну освіту: Закон України від 11.07.2001 № 2628–ІІІ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/showy2628-14#Text>
8. Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти»: Наказ Міністерства економіки України від 19 жовтня 2021 р. № 755-21. URL:
9. Про затвердження професійного стандарту «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти»: Наказ Міністерства економіки України від 28 вересня 2021 р. № 620-21. URL:
10. Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності : Наказ МОН України від 10.12.2021 №1340. URL: <https://bit.ly/3XRhd0W>
11. Чепіль М.М., Дудник Н.З. Педагогічні технології: навч. посіб. Київ: Академвидання, 2012. 224 с.